Ilmastovuosikertomus 2024

Maa- ja metsätalousvaliokunta 19.11.2024

HEIKKI LEHTONEN, Ilmastopaneelin jäsen
Tutkimusprofessori, Luonnonvarakeskus

SUOMEN ILMASTOPANEELI

Toimeenpanossa kirittävää & lisätoimia saatetaan tarvita arvioitua enemmän

- Ilmastovuosikertomus on kehittynyt hyvään suuntaan ja se antaa hyvin tilannekuvan

- Vuosikertomus toteaa jo toista vuotta peräkkäin: lisätoimia tarvitaan lakisääteisten ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi

- Toimeenpano ei ole edennyt suunnitelmien mukaisesti mm. MISUn toimille ei ole osoitettu rahoitusta suunnitelmassa oletetulla tavalla
  - Samaan aikaan PMI Orpon hallitus on perunut kustannustehokkaita ja nopeita päästövähennyskeinoja, kuten vettämiseen luvatun rahoituksen.

→ **Olisi tärkeää kehittää edelleen kertomusta niin, että toimeenpanon tilaa suhteessa suunniteltuun mitoitukseen esiteltäisiin selkeästi.**

- **Ilmastovuosikertomuksen nykytoimiskenaarioissa ei mukana kaikkia Orpon hallituksen linjauksia ja lain mukaisten suunnitelmien toimeenpanoon kohdistuneita leikkauksia** - vaarana erityisesti taakanjakosektorin päästövähennystahdin hidastuminen sekä maankäyttösektorin ilmastotoimien tekemättömyys.

Maatalouden päästöt taakanjakosektorilla

- Taakanjakosektorille luettavat maatalouden päästöt, eli suoraan tuotannosta ja kotieläimistä lähtevät metaani- ja dityppioksidipäästöt, ovat vähentyneet viimeisten kahden vuoden aikana, mutta edelleen hitaasti
  - Eläinmäärä ja samalla märehtijöiden ja lannankäsittelyn metaani- ja dityppioksidipäästöt ovat hitaasti vähentyneet samalla, kun omavaraisuus kotieläintuotannossa ei ole heikentynyt.

- Maatalouden päästövähennyksiä olisi mahdollisuus nopeuttaa pitkäjänteisellä täsmäviljelyn edistämisellä. Se parantaisi typen käytön tehokkuutta ja taloutta päästövähennysten lisäksi.
- Myös biokaasun edistäminen/edistyminen parantaa maatalouden typpitaloutta
- Ilmastonmuutokseen sopeutuminen edistää niinikään typen käytön tehokkuutta: uudet satoisammat kasvilajikkeet, peltojen kasvukunto ja vesitalous, tarkka kasvinsuojelu - nämä edistymiset hitaita mutta parantavat maatilojen taloutta
- Turvepelloilta tulee myös dityppioksidipäästöjä, joten jos soita/suometsiä jatkossakin raivataan pelloksi, päästöt kasvavat

Ilmastopolitiikan haasteena maankäyttösektori

- Suomen maankäyttösektorin nettonielu on laskenut dramaattisesti pitkän ajan kuluessa. Hakkuut ovat säilyneet korkealla tasolla, eikä turvepeltojen päästöjä ja metsäkatoa ole onnistuttu rajoittamaan.
  - Vuosittainen hakkuutaso merkittävin nettonieluun vaikuttava asia; nykyhakkuutasolla maankäyttösektori päästölähde

- Maankäyttösektorin nettotulosta voidaan parantaa myös vähentämällä päästöjä erityisesti turvemailta ja minimoimalla metsäkatoa.
  - Turvepeltojen ilmastotoimilla saadaan kustannustehokkaita (10-30 €/t) päästövähennyksiä nopeasti ja ruoantuotantoa vaarantamatta, kunhan niitä tehdään riittävän laajoilla aloilla, esim.: turvepeltojen ilmastokosteikot, metsitys tai siirtyminen nurmeen, vedenpinnan nostaminen. TURVEPELTOTIEKARTTA ilmestyy 25.11. 2024

- Kansallinen CAP-suunnitelma on arvioitu ilmastotoimien suhteen tehottomaksi.
  - Turvepeltojen toimet –toimenpide saanut hyvin vähäistä suosiota tavoitealoihin nähden, kuten myös turvepeltojen ilmastokosteikot → muutosten suunnittelu tarpeellista, jotta kannustavuutta viljelijöille saadaan lisää.

- **MISUn päivitys tällä vaalikaudella perusteltua – v. 2024 ilmastovuosikertomuksesta tämä huomio jätetty pois**

Ilmastopolitiikan kurssin korjaus kannattaa

- Toimimattomuuden kustannukset voivat olla suuria.
  - Mitä paremmin ilmastonmuutoksen hillinnässä ja sopeutumisessa onnistutaan, sitä vähemmän kustannuksia ja haittoja suomalaisille.
  - Luonnonvara-alat erityisen haavoittuvia ilmastonmuutokselle – on näiden alojen etu, että ilmastonmuutosta hillitään tehokkaasti ja siihen sopeutumista parannetaan kiireesti.
  - Tekemällä ilmastotoimia kotimaassa rahat, työ ja toimeliaisuus jäävät tänne (vs. yksiköiden ostaminen muualta).
- Ilmastopolitiikka on turvallisuuspolitiikkaa
  - Jatkuvasti etenevällä ilmastonmuutoksella on suoria ja välillisiä vaikutuksia Suomen talouteen, turvallisuuteen sekä ihmisten terveyteen.
- Suurimmat investoinnit Suomeen puhtaasta siirtymästä
  - Politiikkajohdonmukaisuus edellytys luotettavalle investointiympäristölle ja auttaa toimijoita oikeudenmukaisessa siirtymässä.

Kiitos!

HEIKKI LEHTONEN
heikki.lehtonen@luke.fi

ILMASTOPANEELI
info@ilmastopaneeli.fi